

DATORIA EXTERNĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Datoria externă brută a țării la sfârșitul anului 2008 a constituit 4108.02 mil. USD.

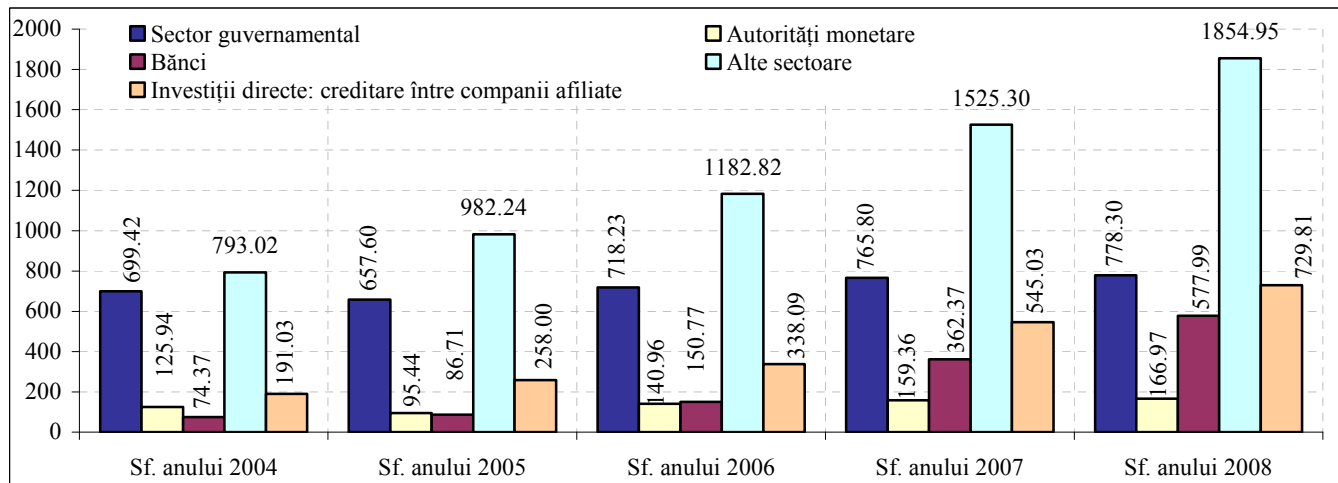
Tabelul 1. *Datoria externă – prezentare sectorială (mil. USD)*

	Sf. anului 2004	Sf. anului 2005	Sf. anului 2006	Sf. anului 2007	Sf. anului 2008
Sector guvernamental	699.42	657.60	718.23	765.80	778.30
<i>Pe termen scurt</i>	<i>20.86</i>	<i>36.25</i>	<i>0.13</i>		
Alte angajamente aferente datoriei	20.86	36.25	0.13		
Arierate	20.86	36.25	0.13		
<i>Pe termen lung</i>	<i>678.56</i>	<i>621.35</i>	<i>718.10</i>	<i>765.80</i>	<i>778.30</i>
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	31.76	25.40	19.04	12.69	6.35
Împrumuturi	646.80	595.95	699.06	753.11	771.95
Autorități monetare	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97
<i>Pe termen lung</i>	<i>125.94</i>	<i>95.44</i>	<i>140.96</i>	<i>159.36</i>	<i>166.97</i>
Împrumuturi	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97
Bănci	74.37	86.71	150.77	362.37	577.99
<i>Pe termen scurt</i>	<i>41.55</i>	<i>50.95</i>	<i>106.78</i>	<i>199.24</i>	<i>265.05</i>
Împrumuturi	2.00			10.45	38.70
Valută și depozite	39.55	50.95	106.78	178.49	226.35
Alte angajamente aferente datoriei				10.30	
<i>Pe termen lung</i>	<i>32.82</i>	<i>35.76</i>	<i>43.99</i>	<i>163.13</i>	<i>312.94</i>
Împrumuturi	32.82	35.76	43.99	163.13	312.94
Alte sectoare	793.02	982.24	1182.82	1525.30	1854.95
<i>Pe termen scurt</i>	<i>524.15</i>	<i>684.96</i>	<i>789.76</i>	<i>943.97</i>	<i>1113.26</i>
Împrumuturi	0.12	1.40	7.73	10.59	30.78
Credite comerciale	175.02	338.64	387.41	501.73	606.87
Alte angajamente aferente datoriei	349.01	344.92	394.62	431.65	475.61
Arierate	53.35	51.79	70.33	84.93	111.66
Altele	295.66	293.13	324.29	346.72	363.95
din care datoria pentru resurse energetice	287.06	288.58	319.74	345.10	362.33
<i>Pe termen lung</i>	<i>268.87</i>	<i>297.28</i>	<i>393.06</i>	<i>581.33</i>	<i>741.69</i>
Împrumuturi	268.87	297.28	393.06	581.33	741.69
Investiții directe: creditare între companii afiliate	191.03	258.00	338.09	545.03	729.81
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	191.03	258.00	338.09	545.03	729.81
Arierate	23.03	18.37	22.43	25.86	38.31
Altele	168.00	239.63	315.66	519.17	691.50
TOTAL	1883.78	2079.99	2530.87	3357.86	4108.02

Notă: datele pentru anii 2004 - 2007 au fost revizuite

În structura datoriei pe sectoare instituționale ponderea majoră o dețin agenții economici din alte sectoare – 45.9 la sută (diagrama 1).

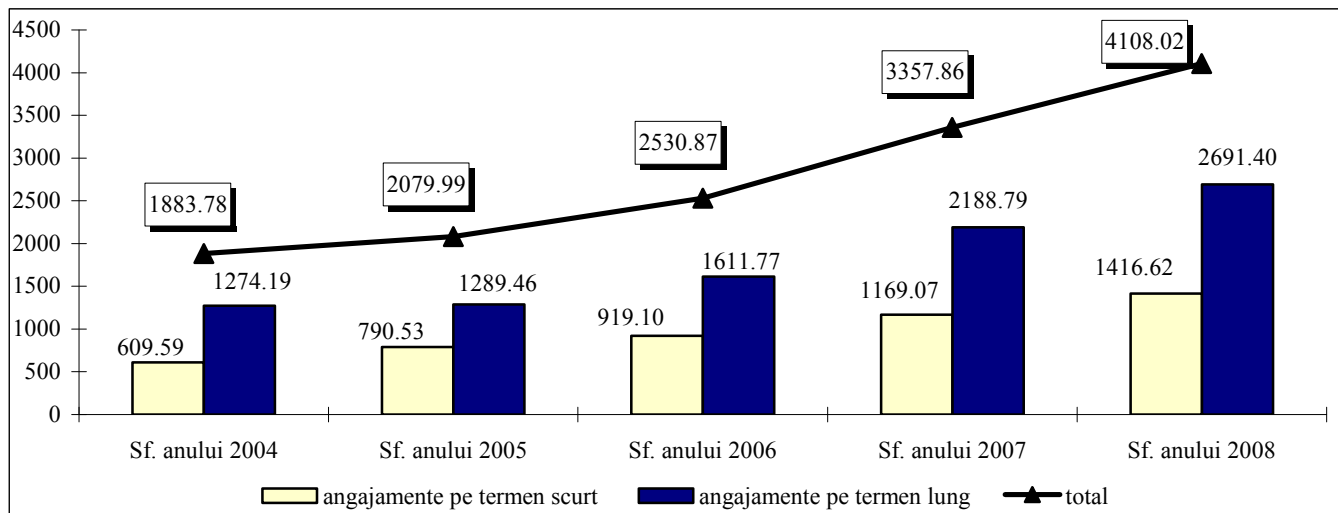
Diagrama 1. *Datoria externă – prezentare sectorială (mil. USD)*

Datoria Băncii Naționale a Moldovei față de FMI a crescut cu 4.8 la sută, această majorare a avut loc în urma valorificării a două tranșe în valoare de 37.56 mil. USD (în cadrul Mecanismului de finanțare pentru reducerea sărăciei și creșterea economică) și a rambursărilor în sumă de 25.43 mil. USD din creditele precedente, iar fluctuația ratei de schimb a altor valute față de dolarul SUA a diminuat stocul datoriei cu 4.52 mil. USD.

Majorarea pe parcursul anului 2008 a angajamentelor sectorului bancar de la 362.37 mil. USD până la 557.99 mil. USD, sau cu 59.5 la sută, a avut loc ca urmare a valorificării de noi împrumuturi în cadrul liniilor de credit de la instituțiile financiare internaționale și de la băncile afiliate din străinătate, precum și în urma creșterii depozitelor nerezidenților.

Diagrama 2. Datoria externă pe termene de scadență (mil. USD)

Angajamentele pe termen scurt au deținut 34.5 la sută din total și au însumat 1416.62 mil. USD (diagrama 2).

Datoria externă pe termen scurt include: credite comerciale (constituite în marea lor majoritate din avansuri încasate pentru exportul ulterior de bunuri și servicii), împrumuturi pe termen scurt și arierate la deservirea datoriei externe (constituite din angajamente neonorate la scadență, inclusiv față de creditorii afiliați), precum și depozitele nerezidenților (atât la vedere, cât și la termen).

Din totalul datoriei externe pe termen scurt creditelor comerciale le revine 42.8 la sută, împrumuturilor pe termen scurt și arieratelor – 15.5 la sută, datoriei istorice pentru resursele energetice importate – 25.6 la sută, depozitelor nerezidenților – 16.0 la sută.

Stocul datoriei externe publice și public garantate s-a majorat pe parcursul anului 2008 cu 1.4 la sută, înregistrând 957.41 mil. USD. Datoria externă privată negarantată a constituit 3150.61 mil. USD, fiind în creștere cu 30.5 la sută față de sfârșitul anului 2007 (tabelul 2).

Tabelul 2. *Datoria externă publică, public garantată și datoria privată negarantată*

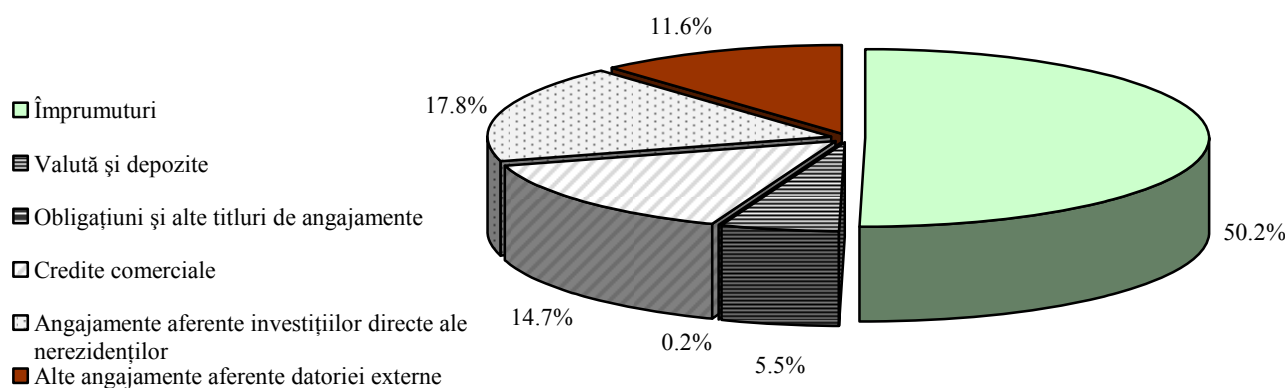
(mil. USD)

	Sf. anului 2004	Sf. anului 2005	Sf. anului 2006	Sf. anului 2007	Sf. anului 2008
Datoria publică și public garantată	879.75	773.75	876.38	943.99	957.41
<i>Pe termen scurt</i>	30.48	36.25	0.13	0.04	0.12
Alte angajamente aferente datoriei	30.48	36.25	0.13	0.04	0.12
Arierate (principal și dobândă)	30.48	36.25	0.13	0.04	0.12
din care: datoria corporațiilor publice*				0.04	0.12
<i>Pe termen lung</i>	841.17	737.50	876.25	943.95	957.29
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	31.76	25.40	19.04	12.69	6.35
Împrumuturi	809.41	712.10	857.21	931.26	950.94
din care datoria corporațiilor publice				5.29	1.09
<i>Investiții directe: creditare între companii afiliate</i>	8.10				
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	8.10				
Arierate (principal și dobândă)	8.10				
Datoria privată negarantată	1004.03	1306.24	1654.49	2413.87	3150.61
<i>Pe termen scurt</i>	556.08	735.91	896.54	1143.17	1378.19
Împrumuturi	2.12	1.40	7.73	21.04	69.48
Valută și depozite	39.55	50.95	106.78	178.49	226.35
Credite comerciale	175.02	338.64	387.41	501.73	606.87
Alte angajamente aferente datoriei	339.39	344.92	394.62	441.91	475.49
Arierate (principal și dobândă)	43.73	51.79	70.33	84.89	111.54
Altele	295.66	293.13	324.29	357.02	363.95
<i>Pe termen lung</i>	265.02	312.33	419.86	725.67	1042.61
Împrumuturi	265.02	312.33	419.86	725.67	1042.61
<i>Investiții directe: creditare între companii afiliate</i>	182.93	258.00	338.09	545.03	729.81
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	182.93	258.00	338.09	545.03	729.81
Arierate	14.93	18.37	22.43	25.86	38.31
Altele	168.00	239.63	315.66	519.17	691.50
Total	1883.78	2079.99	2530.87	3357.86	4108.02

*reclasificare

Notă: Din septembrie 2007 datoria externă publică include și angajamentele corporațiilor publice (agenți economici în care statul deține 50 la sută sau mai multe acțiuni).

Structura datoriei externe pe tipuri de angajamente relevă în continuare preponderența împrumuturilor (50.2 la sută) în totalul datoriei (diagrama 3).

 Diagrama 3. *Structura datoriei externe pe tipuri de angajamente*

Angajamentele sub formă de împrumuturi și titluri de valoare (tabelul 3) au însumat 2910.85 mil. USD și sunt repartizate astfel: 67.5 sută aparțin sectorului privat (inclusiv datoria privată garantată de stat și angajamentele aferente investițiilor directe ale nerezidenților), iar 32.5 la sută – celui public (aici este inclusă datoria BNM, datoria de

stat și cea asumată de stat în urma executării garanțiilor, precum și datoria corporațiilor publice).

Stocul datoriei externe de stat s-a majorat cu 12.50 mil. USD, sau cu 1.6 la sută: datoria de stat directă a crescut cu 2.1 la sută, cea garantată asumată de stat s-a micșorat cu 16.4 la sută.

Tabelul 3. *Împrumuturi și titluri de angajamente externe** (mil. USD)

	Sf. anului 2004	Sf. anului 2005	Sf. anului 2006	Sf. anului 2007	Sf. anului 2008
Autorități monetare	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97
Împrumuturi (de la FMI)	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97
Datoria de stat	699.42	657.60	718.23	765.80	778.30
Datoria de stat directă	671.22	633.91	698.40	747.22	762.77
Împrumuturi	621.28	575.44	679.36	734.53	756.42
Arierate la împrumuturi	18.18	33.07			
Titluri de angajamente	31.76	25.40	19.04	12.69	6.35
Datoria garantată asumată de stat **	28.20	23.69	19.83	18.58	15.53
Alte sectoare	28.20	23.69	19.83	18.58	15.53
Împrumuturi	25.52	20.51	19.70	18.58	15.53
Arierate la împrumuturi	2.68	3.18	0.13		
Datoria corporațiilor publice				5.33	1.21
Bănci				0.59	
Împrumuturi				0.59	
Alte sectoare				4.74	1.21
Împrumuturi				4.70	1.09
Arierate la împrumuturi				0.04	0.12
Datoria privată garantată de stat ***	54.39	20.71	17.19	13.50	10.93
Alte sectoare	54.39	20.71	17.19	13.50	10.93
Împrumuturi	36.67	20.71	17.19	13.50	10.93
Arierate la împrumuturi	17.72				
Datoria privată negarantată de stat	493.80	623.52	836.01	1376.63	1953.44
Bănci	34.82	35.76	43.99	172.99	351.64
Împrumuturi	34.82	35.76	43.99	172.99	351.64
Alte sectoare	458.98	587.76	792.02	1203.64	1601.80
Împrumuturi	400.32	517.60	699.26	1092.89	1451.95
Arierate la împrumuturi	58.66	70.16	92.76	110.75	149.85
TOTAL	1373.55	1397.27	1712.39	2320.62	2910.85

* inclusiv arieratele la principal și dobândă; ** creditele sub garanția guvernului, serviciul cărora a fost efectuat de către guvern

*** creditele sub garanția guvernului, serviciul cărora a fost efectuat de agenții economici din sectorul privat

Principalii creditori ai Republicii Moldova sunt specificați în tabelul 4. De menționat că ponderea organismelor internaționale este în continuă scădere, astfel acestea au deținut 28.7 la sută din totalul angajamentelor la împrumuturi externe și titluri de angajamente acumulate la sfârșitul anului 2008 (comparativ cu 31.7 la sută – la sfârșitul anului 2007 și 37.8 la sută – la sfârșitul anului 2006).

Majorarea datoriei de stat a fost determinată de valorificări de noi împrumuturi în sumă de 43.30 mil. USD, rambursări de principal la împrumuturi și la titluri de valoare – 39.32 mil. USD, precum și dobânzi acumulate și reeșalonate – 9.78 mil. USD (conform condițiilor de reeșalonare negociate la Clubul Creditorilor de la Paris) și de fluctuația ratei de schimb a principalelor valute față de dolarul SUA.

Credite noi sub garanția guvernului nu au fost contractate, din creditele anterioare agenții economici au achitat 2.54 mil. USD.

Tabelul 4. Împrumuturi și titluri de angajamente externe, specificarea creditorilor*

(milioane USD)

	Sf. anului 2004	Sf. anului 2005	Sf. anului 2006	Sf. anului 2007	Sf. anului 2008
Autorități monetare	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97
FMI	125.94	95.44	140.96	159.36	166.97
Datoria de stat directă	671.22	633.91	698.40	747.22	762.77
<i>Organisme internaționale</i>	<i>413.27</i>	<i>387.79</i>	<i>412.65</i>	<i>461.65</i>	<i>480.25</i>
BIRD și AID	385.76	370.58	393.37	434.49	436.40
BERD	6.35	5.38	4.41	3.44	2.47
UE	13.61	3.55			
FIDA	7.55	8.28	12.24	19.31	31.65
BDCE			2.63	4.41	8.79
BEI					0.94
<i>Relații bilaterale</i>	<i>226.19</i>	<i>220.72</i>	<i>266.71</i>	<i>272.88</i>	<i>276.17</i>
SUA	58.10	58.10	56.99	56.74	56.41
Japonia	27.31	24.06	22.26	22.51	26.89
Rusia	98.30	98.30	137.31	135.84	133.51
altele	42.48	40.26	50.15	57.79	59.36
<i>Titluri de angajamente</i>	<i>31.76</i>	<i>25.40</i>	<i>19.04</i>	<i>12.69</i>	<i>6.35</i>
Datoria garantată asumată de stat**	28.20	23.69	19.83	18.58	15.53
<i>Organisme internaționale</i>	<i>0.31</i>	<i>0.19</i>	<i>0.13</i>		
BERD	0.31	0.19	0.13		
<i>Alți creditori</i>	<i>27.89</i>	<i>23.50</i>	<i>19.70</i>	<i>18.58</i>	<i>15.53</i>
Datoria corporațiilor publice				5.33	1.21
<i>Organisme internaționale</i>					<i>0.36</i>
BERD					0.36
<i>Alți creditori</i>				<i>5.33</i>	<i>0.85</i>
Datoria privată garantată de stat***	54.39	20.71	17.19	13.50	10.93
<i>Organisme internaționale</i>	<i>54.39</i>	<i>20.71</i>	<i>17.19</i>	<i>13.50</i>	<i>10.93</i>
BERD	54.39	20.71	17.19	13.50	10.93
Datoria privată negarantată de stat	493.80	623.52	836.01	1376.63	1953.44
<i>Organisme internaționale</i>	<i>90.85</i>	<i>73.44</i>	<i>76.45</i>	<i>101.41</i>	<i>176.14</i>
<i>Alți creditori</i>	<i>402.95</i>	<i>550.08</i>	<i>759.56</i>	<i>1275.22</i>	<i>1777.30</i>
TOTAL	1373.55	1397.27	1712.39	2320.62	2910.85

* inclusiv arieratele la principal și dobândă

** creditele sub garanția guvernului, serviciul cărora a fost efectuat de către guvern

*** creditele sub garanția guvernului, serviciul cărora a fost efectuat de agenții economici din sectorul privat

Tabelul 5. Împrumuturi și titluri de angajamente externe – detalii complementare*

(milioane USD)

	Stoc la sf. an. 2007	Trageri**	Plăți reale de principal	Acumulări de arierate la dobândă	Alte ajustări	Fluctuația ratei de schimb	Stoc la sf. an. 2008
Împrumuturi de la FMI	159.36	37.56	-25.43			-4.52	166.97
Datoria de stat directă	747.22	43.30	-39.32		12.22	-0.65	762.77
<i>credite multilaterale</i>	<i>461.65</i>	<i>43.22</i>	<i>-19.96</i>			<i>-4.66</i>	<i>480.25</i>
<i>credite bilaterale</i>	<i>272.88</i>	<i>0.08</i>	<i>-13.02</i>		<i>12.22</i>	<i>4.01</i>	<i>276.17</i>
<i>titluri de angajamente</i>	<i>12.69</i>		<i>-6.34</i>				<i>6.35</i>
Datoria garantată asumată de stat	18.58				-2.44	-0.61	15.53
<i>de la alți creditori</i>	<i>18.58</i>				<i>-2.44</i>	<i>-0.61</i>	<i>15.53</i>
Datoria corporațiilor publice	5.33	1.89	-6.04	-0.03		0.06	1.21
<i>credite multilaterale</i>		<i>0.36</i>					<i>0.36</i>
<i>de la alți creditori</i>	<i>5.33</i>	<i>1.53</i>	<i>-6.04</i>	<i>-0.03</i>		<i>0.06</i>	<i>0.85</i>
Datoria privată garantată de stat	13.50		-2.54			-0.03	10.93
<i>credite multilaterale</i>	<i>13.50</i>		<i>-2.54</i>			<i>-0.03</i>	<i>10.93</i>
Datoria privată negarantată de stat	1376.63	999.45	-401.60	7.43		-28.47	1953.44
<i>credite multilaterale</i>	<i>101.41</i>	<i>111.18</i>	<i>-33.39</i>	<i>0.22</i>		<i>-3.28</i>	<i>176.14</i>
<i>de la alți creditori</i>	<i>1275.22</i>	<i>888.27</i>	<i>-368.21</i>	<i>7.21</i>		<i>-25.19</i>	<i>1777.30</i>
Total	2320.62	1082.20	-474.93	7.40	9.78	-34.22	2910.85

* inclusiv arieratele la principal și dobândă

** fără sumele reclasificate și reevalonate

Sectorul privat (fără corporațiile publice) a beneficiat de noi împrumuturi în sumă de 999.45 mil. USD. Astfel, sectorul bancar a valorificat 235.75 mil. USD, iar agenții

economici din alte sectoare – 763,70 mil. USD (din care 272.83 mil. USD – de la investitorii străini și 490.87 mil. USD – de la alți creditori externi).

Achitățile de principal ale sectorului privat au constituit 401.60 mil. USD față de 435.89 mil. USD preconizate conform orarului.

Evoluția indicatorilor ce relevă gradul de îndatorare a țării este expusă în tabelul 6.

Tabelul 6. *Indicatorii ce vizează datoria externă*

	UM	2004	2005	2006	2007	2008
Datoria externă la sfârșit de an	mil. USD	1883.78	2079.99	2530.87	3357.86	4108.02
Export de bunuri și servicii	mil. USD	1326.15	1503.52	1526.47	1998.42	2483.17
Datoria externă sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente	mil. USD	1373.55	1397.27	1712.39	2320.62	2910.85
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (conform orarului)	mil. USD	111.48	99.65	123.76	92.69 [#]	91.34 [#]
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (plăți efective)	mil. USD	136.26	87.36	98.16	92.75 [#]	91.26 [#]
Serviciul datoriei externe guvernamentale** (plăți efective)	mil. USD	103.53	52.41	66.45	53.16	54.89
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (conform orarului)/export de bunuri și servicii	%	8.4	6.6	8.1	4.6	3.7
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (plăți efective)/export de bunuri și servicii	%	10.3	5.8	6.4	4.6	3.7

* inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului

** inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului efectuat de guvern

inclusiv serviciul împrumuturilor corporațiilor publice începând cu 9.09.2007